

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3833/2021
30.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Владимир Мишковић из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4562/19 од 10.09.2020. године, у седници одржаној 30.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4562/19 од 10.09.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 4562/19 од 10.09.2020. године године и пресуда Првог основног суда у Београду П 11335/18 од 12.02.2019. године у ставу првом изреке тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 12.02.2019. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 24.000,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 11335/18 од 12.02.2019. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности исплати износ од 200.000,00 динара са законском

затезном каматом од 12.02.2019. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца, у делу у коме је тражио да му тужена на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности исплати износ од још 100.000,00 динара, а до траженог износа од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 12.02.2019. године до исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 105.100,00 динара, а уколико трошкове не исплати у року, са законском затезном каматом почев од наступања услова за извршење до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате од 12.02.2019. године до наступања услова за извршење одбијен.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 4562/19 од 10.09.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11,...18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе у погледу оцене основаности приговора застерелости потраживања који је истакнут у овој парници, а имајући у виду да основаност тужбеног захтева зависи од правилне оцене наведеног приговора, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као припадник Војске Југославије био на територији Косова и Метохије на којој је учествовао у ратним дејствима за време НАТО бомбардовања, од 30.03.1999. године до 26.06.1999. године. По повратку са ратишта нормално је функционисао и живео све до 2014. године, када је почео да размишља о боравку на Косову, а дешавало му се да се у сну пробуди, да му срца убрзано лупа, да се зноји и сања детаље везане за боравак на Косову, због чега се обратио лекару. Лекар опште праксе га је упутио неуропсихијатру који је 02.09.2014. године дијагностификовао DNV (distonia neurovegetativa) и ПТСП (посттрауматски стресни поремећај) и прописао тужиоцу одређену терапију лековима. Судски вештак психијатар и неуролог је у свом мишљењу навео да је тужилац доживео виšekратни примарни страх јаког интензитета који је трајао 3 минута, свакодневно 78 дана, након чега је дошло до секундарног страха средњег интензитета у трајању од по 10 сати дневно, 78 дана због неизвесности и забринутости за живот , а у наредном временском периоду и трајању од месец дана претрпео је секундарни страх лакшег интензитета. Регистровано је повремено трпљење терцијалног страха лакшег интензитета и нелагодности у одређеним стресним ситуацијама на које је реаговао избегавајућим понашањем, те да претрпљени страх представља психичку трауму, да се код тужиоца манифестују последице у смислу анксиозно-депресивне симптоматологије реактивног типа, пролонгираног тока, у склопу хроничног ПТСП ратне генезе, те да је болест добила коначни облик крајем 2014. године, а да лечење траје и даље и делимично ублажава тегобе, те да овакво стање ремети тужиоцу

свакодневну функционалност, комуникативност, одржавање адекватних социјалних контаката и доводи до умањења живоне активности које износи 10% трајно са неуропсихијатријске стране и огледа се у смањењу социјалног и општег функционисања, као и потребном уложеном додатном напору за сваку активност. Судски вештак је мишљења да се одређени проценат умањења опште животне активности односи искључиво на узрочнопоследичну везу са боравком тужиоца на Косову током НАТО бомбардовања (као највећег и најзначајнијег стресогеног фактора у животу тужиоца) и искључиво на доприноса наведених стресних догађаја умањењу опште животне активности код тужиоца. При одређивању процента умањења узето је у обзир и постојање других животних околности, које такође могу бити узрок психичких поремећаја (реални проценат умањења опште животне активности је већи од умањења опште животне активности као последице боравка на ратишту). Хронични ПТСП дуго времена може да буде и препознат, под маском психосоматског реаговања или вишегодишњег латентног периода, што је забележено у литератури као и у клиничкој пракси.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали тужену да тужиоцу накнади нематеријалну штету за претрпљене душевне болове због умањења животне активности у досуђеном износу, применом одредби чланова 173., 174. И 200 став 1. Закона о облигационим односима. Оценили су да тужиочево потраживање није застарело јер је тужба у овој парници поднета 26.09.2014. године док је тужилац за штету сазнао 02.09.2014. године када је његово обољење добило коначан облик, те није протекао ни субјективни ни објективни рок застарелости из члана 376. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права из члана 376. ЗОО у погледу почетка рока застарелости тужиочевог потраживања које се односи на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности.

Одредбом члана 361. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право на захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано. Одредбом члана 376. став 1. истог закона прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и лице које је штету учинило, а ставом 2. да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала.

Наиме, субјективни рок застарелости рачуна се од тренука сазнања за штету (њен настанак, обим и висину) и лице које је штету учинило. Захтев за накнаду штете свакако застарева протеклом објективног рока од пет година који се рачуна од дана настанка штете.

У конкретном случају, тужилац је као припадник Војске Југославије током ратних дејстава 1999. године на Косову претрпео страх одређеног интензитета и трајања. Према налазу вештака код њега се појавио ПТСП која болест је добила коначан облик 02.09.2014. године. Тужилац је у свом исказу навео између осталог да првих година по повратку са Косова није осећао психичке тегобе и промене, већ да је почео да их осећа тек 2014. године када се јавио лекару опште праксе који га је упутио неуропсихијатру.

Иако вештак у свом допунском изјашњењу наводи да је штета коју је тужилац претрпео услед психичког обољења које је проузроковало умањење животне активности тужиоца од 10% трајно, у узрочно-последичној вези са боравком тужиоца на Косову 1999. године, Врховни касациони суд сматра да је потраживање тужиоца застарело у смислу члана 376. Закона о облигационим односима.

Наиме, код утврђивања да ли је неко лице претрпело нематеријалну штету, у ком тренутку и обиму, пре свега треба истаћи да штетна радња као животни догађај и штета која настаје када се испоље последице по живот, тело и здравље и њихове манифестације у виду претрпљених душевних болова, нису једно те исто. Због наведеног, за почетак објективног рока застарелости потраживања није битно када се оштећеник обратио лекару одговарајуће струке, када се успостави дијагноза и када се оштећенику то саопшти, већ када је болест по редовном медицинском току прешла у хроничну фазу и тако попримила облик коначног стања, које је трајно и захтева лечење до краја живота. Субјективни рок тече у оквиру објективног рока, па протеком објективног рока застарелости потраживање у сваком случају престаје.

Тужилац је за време НАТО агресије био на територији Косова и Метохије до 26.06.1999. године. Симптоме болести ПТСП (посттравматски стресни поремећај) почео је да осећа тек 2014. године те му је лекар неуропсихијатар дијагностификовао ПТСП. Према установљеном становишту медицинске струке, први симптоми ове болести која захтева лечење до краја живота (акутни симптоми) јављају се у року од 6 месеци од стресног догађаја. Како је тужилац прве симптоме почео да осећа тек 2014. године, а 02.09.2014. године му је дијагностификован ПТСП, то се по становишту ревизијског суда не утврђује узрочнопоследична радња између штетне радње (боравка на ратишту 1999. године) и штетне последице (болести тужиоца која је дијагностификована 2014.године) јер су се код тужиоца, супротно редовном медицинском току, акутни симптоми болести јавили тек после 15. година од штетног догађаја због ког потражује накнаду нематеријалне штете у овој парници.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд оцењује да је потраживање тужиоца за накнаду нематеријалне штете од тужене застарело у смислу члана 376. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 162, 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву те туженој припада за састав две ревизије износ од по 12.000,00 динара, укупно 24.000,00 динара, одмерено према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом и трећем изреке пресуде.

**Председник већа - судија
Бисерка Живановић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**